

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :

Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;

si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sê se adreseze Redactiune

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Cartea prezentului in reportu cu cartea trecutului.

I.

Ne uitâm astadi preste cei 40 de ani din timpul din urma alu vietii poporului nostru, si ne intrebâm de sporiulu, pre carele l'a produsu cartea in poporu in timpul acestor 40 de ani.

Cartea este menită, că se schimbe, si se reformeze faci'a lumii, si se indrepteze mersulu popóreloru spre perfectiune; si numai încât i-succede scólei acést'a, numai intru atât'a preda generatiuniloru viitorie o carte buna.

Cu acésta cumpana in mana intrâm astadi in satele nóstre, si ne intrebâmu de sporiulu, pre carele l'a facut cartea in sinulu poporului nostru in decursulu aniloru dela 1848 încóce.

Adeveru este, ca faci'a sateloru nóstre s'a schimbat in timpul celor 40 de ani din urma, si deci o lucrare a scólei si o influintia a càrtii se vede neaperat in fiecare comuna. In fiecare comuna de ale nóstre se vede, si se pote observá mai mult decât inainte vreme din ceea ce numim civilizatie.

Este inse óre acésta civilizatie in totu loculu o civilizatie crestinésca; si ridicat'a cartea celor 40 de ani din timpul din urma poporulu, facut'a cartea acést'a poporulu nostru, mai consciu si mai capace de viétia, seau nu?

Ne am pus o intrebare din cele mai grele; dar nici unu pasu inainte nu putem face, fara a dá o buna si nimerita solutiune acestei intrebári.

Scól'a este mam'a vietii popóreloru; si in urmare respundietória este scól'a de totu ce se face, seau nu se face in poporu.

Si faptu este, ca poporulu nostru perde astadi in unele pãrti din pamentulu stremosiescu, faptu este mai departe, ca in unele pãrti poporulu a perduto, si continua a perde din sentiulu de pietate, precum faptu este, ca poporulu nostru nu se scie in totu loculu a se ajutá in afacerile vietii sale publice si private, nu este destul de precautu, un este destul

de prevedietoriu, si nu-si scie menajá din destul detorintiele si interesele sale proprii.

Din tóte acestea resulta, ca cartea in timpul celor 40 de ani din urma n'a facut din destul, seau mai bine diș n'a potut face totulu pentru a dá o directiune mai buna si mai salutaria vietii poporului nostru.

Pentru ce?

Sunt 99 de pricini, pentru cari cartea nu a potut face din destul.

Ne am tredit si noi dupa anulu 1848 cá biserica si poporu cu o multime de trebuintie, si am plecat pre calea de a-ne deprinde, cá se lucrâm astfeliu, încât se-se semta, ca si noi suntem, si noi traim aici cá biserica si cá poporu.

Si bine a fost asia, pentru ca cu consciinti'a de sene se desvólta in popóre, cá si in individu, sentiulu individualitãtii proprii, si capacitatea de o viétia conscia si independenta in concertulu popóreloru lumii.

Dar, asia ni-se pare noue, ca apucand in acésta directiune, o am patit, cá omulu seracu, carele voind si elu a-se afirmá între ómenii mai cu dare de mana, intre cari traiesce, se impenéza, cá se stralucésca, si se-se veda; si in acelasi timpu, umbland dupa pene, si-negliga alte afaceri mai serióse si mai vitali.

In scól'a nóstra din betrani pondulu principálu se punea cu deosebire: pre cetitu, pre invetiarea rugatiuniloru, pre cantu si pre socóta.

In timpul celor 40 de ani din urma scól'a nóstra a inceput a-si estinde totu mai multu vederile si ingrijiriile sale asupra unui invetiamentu mai amplu, mai modernu, mai corespundietoriu, si cu deosebire a inceput a-se pune unu pondu mai mare pre studiulu limbei materne.

Si fórté bine s'a facut, ca asfeliu s'a facut. Scól'a fiecãru poporu are detorinti'a de a ingriji in prim'a linie de cultivarea si desváltarea limbei nationale, si apoi scól'a elemantara a fiecãru poporu detória este a dá generatiuniloru viitorie in elemente tóte cunoscintiele, de cari au acestea lipsa in viétia.

Dar chiar in privint'ă limbei ne-am gasit tocma in timpulu, de carele vorbim, intr'o periôda d'ă ferebere. Era unu timpu mai d'esti ani, in care pre toti ne cuprinsese uru feliu de tendentia de a latinisă limb'ă. Gasindu-ne toti in acêsta directiune, in scôl'ă nvstră inca se incepuse intr'unu timpu a-se invetiă pré multe vorbe si pré putiene idei, pré putiene cunoscintie.

Apoi trecendu d'ora pré repede la o instructiune mai ampla, si neavend scôl'ă nôstra pre atunci in totu loculu ômeni destul de indemanatici si cu destula practica pentru noulu sistemu de instructiune, a intrat pre nesemtite unu feliu de superficialitate in scôlă, ale carei consecintie le semtăm si astadi, si cari din nefericire le vom mai semtî pôte ca multa vreme daca nu le vom opune cu tôta tari'ă unu curentu puternicu, carele se mane intregu mersulu instructiunei in o directiune mai nimerita, cum trebue se fia.

Dar se-ne lamurésca esemplele:

Eră mai d'esti ani intr'o comuna unu plugariu de ai nostri, cunoscutu de bunu carturariu. Eră omu cu dare de mana, dar omu cu pretensiuni, ca densulu este mai multu, decât ceialalti plugari din satu, omu cu pretensiuni. Vorbea frumos, era bunu de scrisóre; si in ambitiunea de a escelă si-a cumperat o casa frumôsa, dar mai scumpa de cum ar fi fost de seam'ă averii lui in carea a investit jumetate din averea s'ă, ba s'ă si mobilat orasienesce, si a inceput unu modu de viétia, dupa care se cam sfiă de lucru, si sfersitul a fost, ca dupa câtiv'ă ani a perdutu si cas'ă si pamentulu.

Ce a fost caus'ă nefericirei acestui omu?

Cartea lui gresita, pre carea o-a invetiati in scôlă, si in societatea, in carea s'ă aflat. Cartea lui i-a facut numai pretensiuni, si i-a crescut o ambitiune smintita, carea mai pre urma l'ă nimicit totalminte. Acestu omu, daca invetiă in scôlă o carte buna, trebuia se scie, ca detorint'ă lui prima in viétia este a inmulti pamentulu stremosiescu, dar nu a-lu vinde pentru a-si cumperă o casa, carea pentru deusulu a fost unu capitalu mortu si neproductivu.

Cunôscem apoi in alte comune unu altu plugariu, care vorbesce jumetate latinesce, dar nu-i place se lucre, voiesce se traiésca in slujba la comuna, si deja se semte, ca in economi'ă s'ă se elatina.

Venisera mai deunadi aici in Aradu nisce plugari carturari, invetiati, si lumea a remasu surprinsa, cand a vediut, ca intra in cafana, si jóca cu multa desteritate biliardu.

Apoi mai cunôscem o comuna, in carea plugari multi sunt carturari. Ar gandi lumea, ca acea comuna se fia cea dantaiu, precum dupa positiune si dupa isvórele de venitu, de cari dispune, ar potea se si fia.

Plugarii carturari scriu, si subscriu cambii, ba se dice, ca sunt intre densii si de cei cari falsifica cambii. Apoi mai sunt si de cei cari facu pre advocati si instantieri; si sfersitul la tôte acestea este, ca comun'ă cu acesti multi carturari este o co-

muna de procese si de totu felinlu de necazuri. Cand treci prin orasiulu celu mai de aproape, de regula poti se vedi ori la pretura, ori la judetiulu cercualu, ori la tribunalu câte 10—20 de ômeni din acêsta comuna cari toti umbla dupa judecati, ér economi'ă de acasa le este negligata.

Dar casurile, de cari vorbimu, sunt casuri particulare, si dupa ele nu putem judecá intregulu. Sunt numai esceptiuni. Si asia si credem, ca numai esceptiuni sunt.

Un'ă inse de siguru nu este esceptiune, ca plugariulu nostru celu carturariu, tocma cá si celu cartunariu nu si-a indoit venitele, nu este destul de prevedietoriu, nu este destul de cugetatoriu; si smint'ă pentru acêst'ă ori cât o vom cautá, nu o vom poté aflá aiurea, decât in gresielele instructiunei din scôlă si din biserica.

Prunculu este tatalu barbatului si mosiulu betranului.

O scôlă, carea nu scie, si nu pôte se infiltreze in mintea si inim'ă elevului tôte conditiunile, prin cari ajunsu la vârst'ă barbatiei se fia la loculu seu, nu este o scôlă buna; si unu barbatu, carele in etatea barbatiei, nu se scie, aflá si portá astfelu, cá se-si assigure o esistentia sigura pentru betranetiele sale, — inzadar, nu poti se dici despre densulu, ca o avut o scôlă buna, o educatiune buna in etatea prunciei.

Scôl'ă este respundietória pentru totu ceea ce face, seau nu face elevii ei in totu decursulu viétii loro.

Si faptu este, ca cartea, pre carea o amu datu noi plugariulu nostru in timpulu celoru 40 de ani din urma n'ă schimbatu, pre cât intre alte impregiurări pôte ca s'ar fi potut, nici desvoltarea economica, nici cea intelectuala morala a plugariulu nostru.

In timpulu din urma aici la noi s'ă ivitu unu curentu puternicu pre terenulu instructiunei, precum am amintitu si in numerulu trecut, carele si-a facut de programa de viétia a aretá mai multu sporiu pre terenulu instructiunei. Ne bucurăm, ca in acestu curentu au intratu multi dintre dnii invetiatori si multi dintre preoti. Acestu curentu are o mare problema de realizatu in sinulu neamului nostru romanescu.

De aceea spre a-i veni si noi in ajutoriu intru realizarea aaestei probleme, in unulu din numerii vitori ne vom espune vederile nôstre asupra missiunei cârtii si scôlei presentelui.

Prescurtare din discursulu presidiale,

cu care s'au deschisu siedintiele adunarei genorale a Asociatiunei transilvune pentru literatur'ă romana si cultur'ă poporului romanu la Fagarasiu in 27/15-Augustu 1889.

(Continuare si fine.)

Dara vai, pre cât eră darulu monarchului de neprethiutu, pe atât'ă mijlôcele materiali ale poporu-

lui nostru aici în această țară nefericita erau cerute și impartite la mii de alte lipse și neajunsuri. Sub dominațiunea austriacă s'au fostu introdusu mai multe impozite nouă, necunoscute până atunci în această țară; nu știu înse cum se întimplă, că acelasi regim îngrijise, că poporul care munciă, și voiă se muncă, se pōta și câștigă bine, că se aiba din ce dă, precum și dădea.

Erau înse alte lipse și nevoi nenumerate, remase din trecutul dureros pe umerii noștri.

În cei diece ani trecuți dela războiul civilu până la 1860 preste două sute de comune rurale românești parte arse întregi, altele pe jumătate sau pe a trei-a parte poporul a fostu silitu se le restaure că se aiba unde se scuti de asprimea climei noastre. În scurtul timp din Octombrie până în Decembrie 1848 fostulu pe atunci comandante generalu br. Anton Puchner constata în raportulu seu înaintatu supremului comandante principe Windischgraetz preste una sută de comune date flăcărilor și devastate, între cari și câteva șesesci, era după aceea până în Iuliu 1849 s'au prefăcutu și mai multe comune în țeciune și cenusă.

În acelasi timp de diece ani multime de biserică și case parochiale arse ori ruinate, s'au restauratu totu de catra popor.

Sub sistemele vechi feudale se decisese de repetite ori, că se se mai făca și pentru romani 3 (dicemu trei) școle românești în Făgărașu, în Hatiegu și Cetatea-de-petra.

A venit înse sistem'a absolutistica și aflându anume pe populațiunile rurale de toate naționalitățile în stare de semibarbare, cu voință sa de feru a impusu și poporului romanu din acestea două țări Ungari'a și Transilvani'a, în locu de trei, mii cu limb'a de propunere maternă. Cambinându după dese raporturi ale celor doi referenți scolastici din acelu periodu numitu alu absolutismului de 10 ani, vomu afla că în disulu perodu în mani'a tuturor greutăților totu se deschisera până la 600 de școle de ambele confesiuni.

Comune, biserici, case parochiale, școle, au costatu restaurarea loru milioane școlă din sudorea poporului preste cele vre-o 19 milioane fl. m. c., care se scoteau din Transilvani'a pentru tezaurulu statului.

Nu ne este permisă a uită, că în data în 1849 prin arderea notelor kossuthiane în piațele publice câteva milioane au sburatu și din pungile poporului romanu.

Cu toate acestea perden enorme, fruntasii poporului trebuiau se cugete la restaurarea și respective înființarea din nou și câtu mai curendu de institute superioare de cultură. Localitățile din Blășișu serviseră când că prinsori, când de casarme, batjocorite, ruinate, asteptau redeschiderea loru. În urmarea devastățiunilor 17 ani nu s'a datu până la 200 de studenți din fundatiunile vechi.

La episcopi'a (acuma mitropolia) din Sibiu nu aru fi ajunsu nici-unu milionu spre a o școlă din

vechi'a desolățiune. De unde se ésa milionulu, dacă nu totu din sudorea poporului, și elu a esitu, este de fatia vedutu și pipăitu în fonduri și realități. Seminaru pentru teologi, institutu de preperandă trebuia se se înființedie cum ai dice, storcându apa din petra.

Este unu colțiu de pământu în această țară locuitu de o rasă de oameni foarte valorosi, activi pre atăta, pre câtu și destepti; acei'a înse mergeau cu caciula în mână și cu pung'a plină, că se se rōge de alții, se primăca și pe pruncii loru pe la școlă de alte limbi. Până cându această umilire și rusine, își disera ei: școlăra în vre-o cincă ani 74 de mii fl. mon. conv, și ridicăra cu ei partea cea mai mare a școlilor gimnasiale, era apoi obositi de-o-camdata de a mai înființia și fondu de salarii, se obligăra pe diece ani, că se plătesca salariile prin cotisățiune, fiecare după puterile sale. Acești'a erau brasiovenii cu impregiurimea.

Totu în Brașovu s'a înființiatu în 1850/1 prim'a reuniune de femei pentru crescerea fetitelor remase orfane de părinți după omorirea loru în revoluțiune. Spre scopulu acest'a s'a cerutu unu altu fondu de 30 până în 40.000 fl. m. c.

Statulu absolutisticu cerea mereu dela romani funcționari din sângele loru, cari, se scia toate trei limbile patriei. Până în anul 1861 numerulu tinerilor romani ascultatori de drepturi la academi'a din Sibiu în cursulu de 4 ani trecea preste 100, mulți înse din acei tineri erau susțienuti la studiu din colecte naționale.

În totu cuprinsulu acestei țări abia erau vre-o diece advocați de naționalitate română, cunosceau și limb'a germană; alți câțiva intrasera în funcțiuni de ale statului. După spus'a unor membrii dela curtea înaltă, numai procesele urbariale se gramadisera până la unu numeru de treidieci de mii. Se cugetamu la speșele înpreunate cu acelea.

Nu ne este permisă a trece cu vederea nici grijile cele mari ale populațiunilor militarizate, până ce le-au ajutat Dumnezeu că se si asigură fondurile și se le aduca la destinațiunea loru, de care astăzi se bucura totu poporul nostru.

Asi mai putea atinge și alte greutăți fatale, cu care luptau românii pe la 1860, dară fiindu acelea de natură mai delicată decât toate, celelalte memorate până acilea, nu voi se suparu audiulu D-Vōstra cu de acelea.

Eu din partea mea ori-cându trecu prin memori'a mea toate acelea lupte ale vieții poporului romanu, reflectându totodata la Asociațiunea transilvană, nu me pociu mira de modestele sale începuturi și nu me alteréza întru nimicu nici sum'a rezultatelor activității sale, care unor oameni se par multu mai putiene decât sunt ele în realitate.

Decă vomu ținea înaintea ochiloru numai program'a, vastă, piramidala, a carei realizare o luase asupra si Asociațiunea transilvană, și dacă nu vomu

uită cu totul, că numai Ddieu facuse lumea în 6 zile și încă din nimicu, atunci da, Asociațiunea noastră va fi făcutu foarte pucinu în 28 de ani. Si érași dacă cinev'a ar pretiu activitatea unei societăți literare și de cultura numai din punctu de vedere materialu, după averi în bani și realități, după fonduri consolidate, atunci da, s'ar putea érași dice cu totu dreptulu, că Asociațiunea noastră a făcutu putieniu și că este saraca.

O societate literară, sau științifică, sau cultivătoare de arte și de diverse ramuri ale industriei, ori de agricultură, nu este nici banca de speculatu cu bani și nici consortiu de comercianți, cari alérga după câștiguri pe uscatu și pe mare. Lucra și societățile literare și de cultura, cu óresicare capitaluri, dară câștigulu pe care'lu arunca acestea nu mai este imediatu celu materialu, ci cu totul altulu neasemenatu mai mare, pe care numai unu Harpagonu ilu va de-josi că se voiésca a'lu pretiu în bani și se întrebe că și speculantii dela burse, „was kauf ich mir dafür?“.

Asociațiunea noastră a împartitu în 28 de ani în burse la studenți în diverse clase și specialități, în țiera și în afara v. a. fl. 32,007.

În același periodu s'au numeratu în ajutórie la invetiacei și sodali de meseriasi dela diverse industrii v. a. fl. 6630. S'au împartitu ajutóra pentru școle lipsite și în ținuturi periclitare v. a. fl. 3400. S'au votatu și unele premii literare foarte modeste cu v. a. fl. 601.

Literatur'a și interesele Asociațiunii au fostu aduse la cunoștința publiculu cetitoriu în 7 ani prin 7 publicațiuni în formatu 8-vu și prin organulu seu oficiosu „Transilvani'a“ în 20 de tomuri formatu 40, care tote, au costatu în suma aproximativă, labóre, chartia, tipariu, expedițiune v. a. fl. 16,000.

Adunându aceste cifre într-u o sumă totală, vom afla că Asociațiunea cheltuisse pentru scopurile sale în 28 de ani sumasióra de v. a. fl. 58,700.

Óre iuse unde sunt fructele acelei sume cheltuite? va întreba speculantulu dela bursa.

Dacă noi amu fi anglij, în locu de orice altu respunsu amu întreba și noi pe speculantu; Ce capitalu reprezenta cutare ingineru, cutare avocat, medicu, arhitectu, agronomu, silvicultoru, comerciantu functionariu la vreunu institutu de creditu, publicistu, profesor, cari toti și fie-care au venitu siguru câte 2000 fl. pe anu? Dacă din acestea clase de cetățieni aru fi esitu în cei 28 de ani numai 20 de tineri ajutatu cu stipendii dela Asociațiunea transilvană, cari astadi pre langa frumós'a loru pozițiune socială au câte doué mié florini v. a. venitu anualu, adeca cu totii 40,000 fl., apoi acést'a că interese de 50/0 reprezenta unu capitalu de 800,000 fl. v. a.

Totu după acestu metodu ar calcula englesulu practiculu și cu ajutóriele date meseriesiului; l'ar întreba pe fie-care, cât costa capulu și bratiile sale, éra meseriesiulu practiculu i'ar respunde: Capulu și

bratiile mele au valórea de 20,000 fl., pentrucă alu meu câștigu siguru este 1000 fl. v. a. pe anu.

Într'aceea meritulu celu mai mare și neperitoriu alu Asociațiunii transilvane nici decum nu stă într-u împartirea acelorv vre-o 50 mié florini la studenți și la invetiacei, ci adeverat'a ei putere datátore de viația s'a manifestatu îndata dela începutu și urmédia a se manifesta până în diu'a de astadi în admirabil'a sa influinția morala, cu care a petrunsu tóte fibrele vietiei poporulu nostru în acést'a țiera și în afara. Nu din vre-o desiertatiune usioratică o dicem acést'a noi ardelenii, ci numai pentru că asia placuse lui Ddieu și monarhulu nostru, că érași tot dintre muntii acestei țieri sè se dea boldu activității nationale române și înaintării ei în cultura și civilizatiune.

O multime de parinti cu stari și cu averi considerabili, vedindu ca s'a formatu o societate care ajuta la studii pe fii parintiloru mai lipsiti, împinsi de o justa ambițiune au începutu se îngrijésca și ei cu totul altmentrea de instructiunea și educatiunea prunciloru proprii.

Cându au vediatu femeile romane cu ocașiunea primei expositiuni romane din 1862, că munc'a loru de casa este laudată și premiata în fati'a țierei, că și cum ar fi vibratu prin tóte fibrele loru unu curentu electricu dintr'o columna Voltaiana, asia s'au simțitu tóte incurajate și totodata consolate în spiritulu loru.

Când lumea vediu, că produsele poetice ale geniului romanu sunt laudate și premiate în persón'a neuitatulu nostru amicu Andreiu Muresiauu, éra art'a muziceii în aplaudarea și premiarea Elisei Circa, o multime de talente fusera împintenate, că se'si cerce și ele puterile loru în ambele acelea arte. Premiile, unulu de 50 și altulu de 30 de galbini votate cu aceea ocașiune nu însemnau nimicu în comparațiune cu escelent'a rivalitate d'esteptate prin acelea.

Și concertulu și chorulu din 1862! Numerati ve rogu, dacă puteti, concertele și chorurile câte s'au inființiatu de atunci încóce până și în ținuturile cele mai ascunse ale muntiloru, unde se audu numai sunetele doiose ale fluierulu pastorescu.

Înse nici acestea nu sunt cele mai mari merite ale Asociațiunii transilvane. Când traseră în discușiune regulele limbei romane filologi că Cipariu, că Laurianu, Gabrielu Munténu iu audiulu unui publicu de optu sute de persóne, în frunte cu cei doi prelați când acelu publicu audí din graiulu unui'a din trensii, cuvintele: „cum voi merge acasa, vóiu emite cerculariu catra clerulu meu, că de aci încolo sè se introduca preste totu scrierea cu litere latine și cu ortografi'a adoptată de catra Asociațiune,“ cine póte se mesura cu mintea s'a importanti'a progresulu, care s'a deschis limbei noastre din aceea óra înainte? Se compare oricine scrierile publicate până în 1860 cu cele de astadi, nu ale unoru scriitori de profesiune, cari la orice poporu facu esceptiune dela regula, ci

scrierile esite din penele mai multor sute de carturari, de a dou'a si a trei'a categoria, pentru cá se mesure fara preocupatiune marea distantia facuta inainte.

Se va dice inse ceea-ce s'a si auditu uneori, cá limb'a scrisa este numai pentru cárturari. Da, in toema asia, precum sunt tóte limbile scrise pentru acei'a, cari le sciu atá tciití cá si a-le scrie. Óre inse toema asia se fia? Care poporu din tóta lumea a sciutu vreodata mai multu din limb'a s'a, decât atáta cá a invetiatu elu dintr'o generatiune in alt'a? Daca voiesci cá se scia mai multu, ai se te faci apostolulu seu, se mergi la elu si se'l'u in veti limb'a. Asociatiunea nóstra avédu si acést'a misiune importanta concrediuta ei prin statute de cátra monarchu, a inplinit'o asia, in cá si ea póte dice in cugetu curatu, cá influinti'a ei tocma in punctulu acest'a este cea mai salutará. Betranii nostri si-potu aduce aminte, cá Asociatiunea nóstra si-tienuse adunarile sale anuali inca si in regiuni de acelea, in care pe locuitorii din locu, romani curati 'i prindea mirarea, cand audiau pe asia numitii domni vorbind si ei romanesce. Astadi din aceleasi regiuni ne vinu sciri despre scóle bune infintiate, reuniuni de femei románe, representatiuni dramatice, reuniuni de cántári consortiuri de creditu, zidiri de biserici noue si alte intreprinderi folositoare, in care se manifesta viéti'a poporului.

Limb'a romana vorbita asia precum cere geniul ei, are in sinesi unu farmecu misteriosu, care cuceresce audiulu omenescu, precum ilu cuceresce cea italiana, s'au dialectulu Franciei meridionale cum si celelalte doua limbi neolatine. De aici se esplica si impregiurarea, cá inavutirea si cultivarea limbei romane in proportiunea, in care se desvólta si cunosciintele omenesci, este impreunata cu greutati neasemenatu mai putiene decât cultivarea altoru limbi, care diferu cu totulu in vocabulariu, in formele gramaticali, in sintaxa si in totu spiritulu loru de tóte limbile neolatine, cá si de cele doue classice, un'a numita a dieiloru, éra ceealalta a imperatiloru.

Cá infintiarea sustienerea Asociatiunei transilvane a fostu si mai este incá pe timpu indelungatu un'a din cerintiele cele mai imperiose ale natiunei nóstre in acésta monarchia, se cunósce si din impregiurarea, cá preste pucinu dupa inceperea aetivitatii ei, in Aradu si la Cernauti s'a simtitu aceeasi necesitate de a cultivá literatur'a romana si pe poporulu romanu din acelea doue tieri, nu numai prin biserica si scóla, ci si pe acésta cale apucata de acei 180 de romani in anulu 1860.

S'a imputatu din unele parti Asociatiunei nóstre, cá nici pana astadi nu a infintiatu sectiuni scientificé. De trei ori s'a incercatu, si de trei ori a repasitu atát din lipsa de membrii, cá si din lipsa de fonduri.

Infintiarea scólei de fete cu internatu este comentata din diverse párti in multe moduri, care inse

differu unele de altele asia de tare, in cá si uneori ti s'ar paré, cá despre educatiunea femeii romane nu disputa romani, ci nisce nordamericani cu mohamedani. Despre acést'a inse ni se va dá ocaziune de a conversá in altu timpu si altu locu. Pentru acum remáne cá se declaramu siedintiele adunării generale a 38-a deschise.

„Transilvani'a“

Rug'a dela Chiseteu (8. Septemvre v.)

Langa riulu Beg'a — spre ost — esista o comuna curatu romanésca, impopolata preste 1500 suflete, locuitorii sunt ómeni destepti si de o structura fisica bine desvoltata, casele loru se tienu in curatienie buna; ér in centrulu comunei, langa drumulu de tiéra, aparu doue edificii grandiose: aici e scól'a si biserica, e comun'a Chiseteu.

Ferice de aceea comuna, unde preotulu si investiatoriulu sunt ómeni conscientiosi, adeca activi si la inaltimea chiemării loru. Atari factori valoréza mai multu decât diamantulu pretiosu, carele usioru se póte perde si risipi, pre cand ródele culturei si moralitáti in poporu dau renascere si viétiá, adeverata ferice. —

Am mersu se vedu rug'a dela Chiseteu si amu ajunsu tocmai pre cand érá la vecernie (rug'a de séra,) si intrandu in biserica am aflu totu ce i se cuvine Dumnedieescului Sionu: frumsetia, ordine si curatienia, — amu aflu apoi o templa nóua, decorata dupa celu mai profundu gustu esteticu, la a carei privire piosulu crestinu se semte facia in facia cu insasi divinitatea. Cieremoniele vecerniei le-a esecutatu corulu din Siustr'a. Tinerulu coru din Siustr'a dispune de unu numeru frumosu de membri, precum si de voci eminente, si ea atare póte se devina unulu dintre cele mai de frunte coruri continuandu-si activitatea s'a.

Esindu din biserica me indreptaiu spre loculu unde avea se se tiena productiunea nóuei piese teatrale a Dlui Iosifu Vulcanu: „rug'a dela Chiseteu,“ prin corulu din Chiseteu;

Productiunea actului teatralu s'a inceputu la 5 óre p. m. N'am destule cuvinte ca se potu descrie dupa meritu pré placutulu tablou manifestatu in presentia coristiloru din Chiseteu, aparendu pe scena primo loco in numeru completu, de o parte postandu-se coristii in costumu uniformu si frumosu cá si la Chiseteu, de cealalta coristele in pitoresculu costumu dela tiéra, póte lucratu de manile loru, cu bani albi pe capu si la grumadi, — intonand cu totii unu numeru de cántári puternice si armoniose, astfelu incat a pusu in uimire publiculu asistentu.

A propagá morala si a combata vitiurile din poporu va fi intentionatu de securu autorulu nóuei piese teatrale, Dl Iosifu Vulcanu, si cu totu drep-tulu; cáci pana ce amu datu avutulu nostru la srteini, ca se-ii inbogatimu, dar in schimb pentru rachiulu celu otravitu, albele, rumenele s. a. care numai rui-

néza sanatatea, pana atunci nu putem avansa, suntem tot mai slabi si in decadinta. Ni o spuse acést'a destulu de apriatu Dlu G. Siepetianu din Chiseteu, reprezentandu pe precupetiulu detergu Sloim, cumca jupanasiulu nostru ce acumu si-pórta negotiulu in spate, preste 1—2 ani se imbogatiesce, se face Domnu si arendasiu intre romani, —

Zelosii coristi din Chiseteu au reprezentatu fiesce care rol'a de teatru, la care se angagiase destulu de bine; ér publiculu s'a aretatu deplinu satisfacutu si multiemitu prin aplause.

Teatrulu represinta in sine eveneminte petrecute si faptele ómeniloru, pe scena se depunu mustre si esemple reale cá resultatu alu virtutii ori decadintiei morale, ca prin acelea se ne scimu orientá si se culegemu invetiaturi folositoare. Se imbratisiamu dara teatrulu romanescu cu totu dedinsulu.

Cá unu focularu de adevrata cultura spirituala apare Chiseteulu pentru noi romanii din partile acéstea, numele seu va fi adencu imprimatu in istori'a nóstra culturala, de óre ce corulu plugariloru de acolo ocupandu-se preste 30 de ani de cantarea vocala, a avutu capabilitatea de a esmite din sinulu seu pe mai multi membri zelosi prin diverse comune. si acesti'a au instruitu si infintiatu o multime de coruri de plugari, adeca tot atâtea institutiuni necesarie si folositoare unui poporu apesatu de seculi in privinti'a culturei sale.

Cantulu nobilitéza inim'a si sufletulu omului, edifica in internulu seu simtiemintele humanitatii si-l conducu pe acésta cale la scopulu sublimu alu predestinatiunei sale — la perfectiune.

Cantulu e asi'a disu unu radimu de mangaere si faptu naturalu nedespartitu de poporulu romanu dela nascere pana la mórte, elu infrumsetiéza cultulu nostru divinu si ne insufla evlavie crestinesca; éra doinele cele frumóse ne facu a combate divergintiele ce esista despre descendinti'a si originalitatea nóstra demonstrandu pana la evidintia: cumca strabunii nostri fara vechii romani, si ca romanulu canta in bucurie ca si in durere.

Si fiindu ca am inceputu cu comun'a Chiseteu, voi se finescu éراسi de unde amu inceputu.

Ce simtieminte bune a avutu reposatulu preotu Trifu Siepetianu, si cât de nobilu a fostu sufletulu lui, se póte vedé din faptele si urmele activitatii sale: ordine, disciplina si religiositate intre poporeni din Chiseteu, o scóla si biserica démna; si in fine corulu voc. care a facutu furóre pretutindinea inca e caracteristic'a muncii si activitatii sale, Dar pe cât de laboriosu érá reposatulu preotu Trifu, pe atât de demnu si invapaiatu pentru inaintarea si cultivarea poporului e astadi fiulu seu Lucianu Siepetianu, parochu in Chiseteu, carele cá si tatalu seu fu distinsu cu bréu rosiiu de catra Inaltu Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu I o a n u M e t i a n u, pentru meritele ce le-a prestatu densulu pe terenulu instructiunei poporului, oferindui-se prin protopresviterulu

concerninte in diu'a de Nascerea Précuratei. Fericita e acea comuna ce are astfelu de conducatori!

Fie ca rug'a dela Chiseteu se se póta serbá din anu in anu cu acelasi efectu culturalu si moralu, spre binele poporului si fericirea némului romanescu.

Ioanu Mateica,
invetiatoriu.

D i v e r s e .

* *Te-Deum* Vineri in 4 Octomvre calendariulu nou, in diu'a onomastica a Maiestatii Sale, pré glorio-sului nostru Imperatu si Rege apostolicu *Franciscu Iosifu Antaiulu* s'a oficiatu in biserica catedrala unu Te-Deum, ridicandu-se rogatiuni pentru indelung'a viétia si sanatate a Majestatii Sale si a augustei case domnitórie.

* *La examenulu de cualificatiune invetiatorésca*, tienutu in dilele: 15. 16 si 18 Septemvre a. c. inaintea comisiunei consistoriului eparchialu aradanu s'a prezentatu 22 de preparandi absoluti, — dintre cari 20 au prestatu examenulu cu succesu, ér 2 au fost respinsi. Astfelu numerulu invetiatoriloru cualificati in sensulu legii s'a sporitu in eparchi'a nóstra cu 20.

Felicitám pre nouii muncitori pre campulu instructiunei poporului romanu!

* *La examenulu de cualificatiune preotiesca* tienutu inaintea comisiunei consistoriului eparchialu din Aradu in dilele: 18 si 19 Septemvre a. c. s'au prezentatu 7 clerici absoluti, cari toti au prestat cu succesu examenulu de cualificatiune.

Felicitám pre noii candidati si le dorim celu mai bunu succesu pre cariera preotiesca.

* *Sántire de scóla*. Onorabila Redactiune! Diu'a de 14/26. Septemvre a. c. numita a „Inaltiarei cinstitei cruci a fostu o diua de bucurie pentru parochi'a gr. or. din Giresiu.

Edificiulu scólei nou edificata conform legiloru rigoróse de adi, in suspomenit'a diua collandându-se sub presiedinti'a protopresviterulu tractualu Toma Pacala, s'a aflatu cá: corespunde intru tóte conditiuniloru din contractu si amesuratu planulu subscernutu inca la timpulu seu Venerabilului Consistoriu.

Incheiandu-se protocolulu de collandare fara de nici o observare, numai decát urmà sántirea noului edificiu prin susamintitulu protopresviteru, carele dupa cetirea rogatiuniloru prescise si facerea optpustului — prin o vorbire scurta, dar potrivita, imbarbatá si mai pe departe, credinciosii de aici la suportarea greutátiloru, cu cari sunt incopciate sustienerea edificieloru bisericesci, ér scóla o dechiará de data destinatiunei sale. Nici cá trebuia ceva mai potrivit pentru acestu poporu, — care mai nainte cu trei ani renová biserica dupa cerintia, — decát indemnandu-lu la zelu si suportarea greutátiloru si in venitoriu cu atât mai vertosu, cáci edificiuulu casei parochiale inca trebuia si cerea mai dinainte renovare, din considerarea scólei si a bisericei inse a trebuitu si a remasu celu din urma.

Tóte spelele necesarii s'a acoperitu din pucinelulu bisericei, care bine manipulat, e de ajunsu spre acoperi-

rea tuturoru trebuintieloru parochiale, — dreptu ce epitropulu primariu Ioanu Sieteu — carui'a ii este concrediuta manipularea pucinelului bisericeii — este persón'a carea merita tóta laud'a atât pentru manipularea conscien-tiósã, cât si pentru sacrificiele facute din propriulu seu in tóte cauzele obvenitóre la edificarea si renovarea celor dóue edificii maretie.

Dea Ceriul cá si credinciosii nostri din alte parti se póta acoperi astfelu de lipse indispensabile!

Giresiu la 17/29, Septemvre 1889. — Un p a r o c h i a n .

* **Multiemita.** La adresele de condolintia, ce le-am primitu dela mai multi cunoscuti si amici — pentru pierderea adormitei mele socii — vin pe acést'a cale a le esprime de o parte multumit'a mea fêrbinte, de alta parte a li cere scusele mele càci la timpulu seu nu le-am respunsu.

Repetezu si eu cu dènsii cuvintele fericitului Jovu dicându: „Domnulu mi-a dato, Domnulu o a luatu, binecuventatu fie numele lui!“

Dar vai! când radiele ce ne incaldira si luminara atât pe mine cât si pe pruncutii mei mititei — se stinsera in sér'a de 2/14. Septemvre, fora cá eu se fiu de facia la nefericit'a catastrofa, — inim'a mea se nu planga pe ceea ce m'a parasitu? unu presimtiu órecare i-a dictatu atunci'a se planga, plange ea si astadi, si va tot plange inca!! de óra-ce vede, cum in loculu aceloru radie — intunereculu si frigulu si-a ocupatu loculu!

Acù poteti intielege Prea stímatitoru cunoscuti si inbiti amici, cà de ce plângu!

Provedinti'a ferésca-Ve de plângerea mea!!

Giresiu, la 18/30. Septemvre 1889. — R o m u l M a n g r a , parochu gr. or.

* **In publicarea oferteloru** tramise din partea unoru credinciosi si a unoru comune bisericesci pre sém'a nou edificatei nóstre biserici, s'au strecoratu cu aceea ocaziune una eróre, si anume; la ofertele tramise din comun'a S e m l a c u priu M. On. Dni preoti de acolo, din care motivu Te rogu in numerulu mai de aprópe a corege acea eróre in modulu urmatoriu.

Comun'a bisericesca 3 fl. D. preotu Nicolau Jonescu 1 fl. D. preotu Lazaru Adamoviciu 1 fl. D. preotu Dimitrie Ganea 1 fl. Nicolau Dim'a maestru 1. fl. D. epitropu Teodoru Ionutiasiu 50. cr. sum'a 7 fl. 50 cr. v. a.

Totu cu acést'a ocaziune Ve rogu a publicá aici si marimosulu ofertu de 50 fl. v. a. alu marelui proprietoriu de aici Spect. D. I o a n u K o r e c k , facutu pre sém'a nou edificatei nóstre biserici, facutu din propriulu indemnu crescinescu, rogandu-lu in numele comunei bisericesci se primésca profund'a nóstra multiamita, urandu-i se-lu tra'esca bunulu Ddieu multi ani buni si fericiti, — E l i ' a T e l e s c u , parochu ort. rom.

† **Necrologu.** Distinsulu si activulu invetiatoriu J o a n u T u d u c e s c u , din Lipov'a-banatului, carele abea s'a reculese dintr'unu morbu greu, a induratu din nou o grea lovitura a sortii, perdiendu pre credintiós'a sa sotie *Marta* in etate de 50 de ani, carea in urmarea unui morbu indelungatu de reumatismu Dumineca in 17/29. Septemvre a. c. a incetatu din viétia; éra Luni in 18/30. sept. a. c. la 4 óre dupa amédiedi s'au inmormentatu in cimiteriulu gr. or. a comunitáti Lipov'a, cu ceremoni'a cuvinciósã, pre recuta fiindu la loculu veciniciei de 5 preoti

infrunte cu Rev. dn protopresbiteru si de unu publicu numerosu. Pre reposat'a in Domnulu o deplângu si jelescu: intristatulu ei sotiu: Joanu, ne-consolabili fi: Alexandru, Juliu si August'a, rudeniile si amicii. Fie-i tieran'a usióra si memori'a binecuventata!

† **Necrologu.** Cu dorere de inima aducu la cunoscentia, cum cá dn'a Mari'a Tipeiu, preotés'a reposatului in Domnulu, Andreiu Tipeiu fostu preotu in Dieci, dupa unu morbu indelungatu, in etate de 60 de ani a incetatu din viétia, Sambata la 9. Septemvre, lasandu in celu mai profundu doliu, pre uniculu seu fiu Terentiu Tipeiu posesoru in Dieci, pre nor'a ei Melani'a, nascuta Oanea si pre nepotii sei. Remasitiile pamentesci ale defunctei, au fost petrecute la odihn'a eterna, Dumineca la 10. Septemvre st. v.

La inmormentare au luat parte tóte rudeniile unu numeru mare de poporu din locu si din giuru. Servitiulu funebralu, a fostu oficiatu de 8 preoti si 5 invetiatori. In urm'a servitiului dlu Corneliu Lazaru preot in Almasiu, rostí o cuventare funebrala, storcèndu lacrami din ochii ascultatoriloru. Ceremoniile funebrale le-ã esecutatu tenerimea scolara din locu. Se-i fie tierin'a usióra si memori'a binecuventata. — Un participantu.

* **Expositi'a agricola din Chisineu,** care se va deschide cât mai curendu preocupu multu guvernulu basarabianu. Proprietarii, cari se tieneau mai inainte in reserva fatia cu acést'a intreprindere, arata acum tot mai multu interesu, astfelu cá numerulu espunetóriloru se maresçe din di in di. Fiindu Basarabi'a o tíera esclusiva agricola, are prin urmare unu viu intresu pentru tóte rechisitele si masinariile noue si complete ale agriculturei; de aceea s'a concesu si strainiloru industriasi de acést'a bransia se iá parte la espunere. Cu privire la acést'a au luat marea societate a drumului de feru (Petersburgu-Moscov'a), liniile sud-vestice, pe urma societatea rusa de comerciu si societatea de navigatiune mèsuri pentru a mai scádè din pretiulu transportului incóce si incolo. Regimulu din parte-i a insarcinatu organele sale, se adune cu ingrijire complete date statistice cu privire la agricultur'a din Basarabi'a, cari la timpulu seu se vor publicá.

* **Troieniti.** In dilele trecute s'au intorsu peste muntii Salcov'a catra Reghinu 7 pecurari cu 16.000 oi, 10 cani si 2 rimatori. Pe cóm'a muntelui i-a apucatu unu viforu de zapada si i-i troenira cu totul, incat numai trei ciobani au pututu scapá. Pana acum nu s'a datu de nici o urma a celorlalti ciobani, nici a turmei de oi.

* **Lupt'a cu unu lupu.** Unu tieranu betranu din comun'a Vol'a-rusésca, in comitatulu Siarosiu, avù in dilele acestea o lupta teribila cu unu lupu. Betranulu tieranu plecase dimpreuna cu fiic'a s'a cá se vènda nisce porci. la Tergulu din Hanusfalva, când dintro-data se repedí din tufisiulu de lãnga drumu unu lupu, care intr'o clipita sfasiã pe unulu din porci. Fat'a tieranului, care gandea cá lupulu acel'a e unu cãne, i-lu loví cu batiulu Lupulu se aruncá cu turbare asupr'a bieteii fete, care incepù se fuga, pe când tatalu ei dá cu batiulu necontenitu in lupu. Dintr'odata lupulu printr'o saritura in lãturi apucá pe betranulu tieranu, care inse cu o putere uriasa trãnti pe lupu la pamentu, unde si remase ametitu. Repede inse se seculà éra si lupulu si dintr'o saritura fù in spinarea betranului de 60 de ani, si-i infipse coltii sei in frunte tragandu-i pelea josu de pe ea. Betranulu cu tóta durerea grozava nu-si perdu cumpetulu, ei apucá fér'a spurcata de gátu cu amendoue manile si o trãnti cu o putere mare la pamentu, dupa aceea cu-o mana scóse cutitul, cu care spinteca pãntecele ferei selbatice. Când sosirà ómenii din satulu vecinu, pe cari i-i

chemase într'ajutoru fat'a, care fugise, lupulu erá deja mortu. Betranulu tieranu fú transportatu in satulu vecinu, unde unu chirurgu i-i legà ranele. A dou'a di fú dusu in spitalulu dela Eperies. Abi'a putea vorbi, dér la întrebàrile ómeniloru dimprejurulu lui respundeá cu mandria: „Am fostu soldatu.“

A V I S.

Aducu la cunosçinti'a onoratului publicu, cumcà

cancelari'a mea advocatuala

din Dev'a am transpus'o la Arad [strad'a bisericiei (templom-utca, Kirchengasse) nrulu 10, cas'a propria], unde la 1. Octomvre a. c. o voiu deschide.

Arad, Septemvre 1889.

Dr. Lazar Petco,
advocatu.

Concursu.

Conform ordinatiunei Veneratului Consistoriu se escrie pe statiunea invetiatorésca din **Selensiu-Cigherelu**, dela scól'a II-a din partea Selesiusului, cu terminu de alegere pe **15/27 Octomvre a. c.**

Emolumintele sunt:

1) In bani gat'a 250 fl. 2) $\frac{1}{4}$ sesiune pamentu aratoriu si o cânepisce. 3) 8 orgii de lemne din care 4 sunt pentru scóla. 4) pentru familie 10 fl. 5) pentru scripturistica 10 fl. 6) pentru conferintie diurna si carausia. 7) cuartiru cu gradina de legume.

Recursele ajustate conform prescrieloru stat. org. adresate comitetului parochialu, se se tramita P. O. D. protopresviteru si inspectoru de scóle Ioanu Cornea in B. Ineu (Ienopolea) recurentele avèndu a se presenta in vre-o Dumineca ori serbatóre la sft'a bisericu, spre a-si aretà desteritatea in cantu si tipicu.

Datu din siedinti'a comitetului parochialu tienuta la 13/25 Septemvrie 1889.

Parteniu Zaslo, m. p.
presiedinte.

Iulianu Butariu, m. p.
notariu.

Pentru deplinirea postulu invetiatorescu, dela scól'a gr. or. romana din comun'a **Spat'a**, protopresviteratulu si inspectoratulu Lipovei, se escrie concursu cu terminu de **30 de zile dela prim'a publicare**

Emolumintele sunt:

In bani gata 120 fl. v. a. In bucate 10 chible de grau si 20 de chible de cucuru. 4 jugere de pamentu parte aratoriu, parte fenatiu, 8 stangeni de lemne din care se va incaldi si scól'a, pentru familiasu 10 fl. pentru conferintie 5 fl. pentru scripturistica 5 fl. cortelu liberu cu gradina de iegumi de 800 stangeni.

Recursele instruite conformu statutulu organicu, si adresate comitetului parochialu din **Spat'a**, se se tramita parintelui Cristoforu Giuchiciu in Banat-Lippa si pana la terminulu de alegere au se se presenta in vre-o Dumineca in sf. bisericu spre a-si aretà desteritatea in cantare si tipicu.

Spat'a, 14. Septemvre 1889.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **CRISTOFORU GIUCHICIU**, m. p.
inspectoru de scóle.

Pe bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu Aradanu Nr. 3257 din 1889 se escrie concursu pentru ocuparea postulu de invetiátóre dela scól'a gr. orient. romàna de fete din comuna **Agrisiu** cu terminu de alegere pe **14. Octomvre st. v. 1889.**

Emoluminte:

a) Salariu banalu 350 fl., b) pentru cuartiru, si pana când comun'a va fi in stare al dá in natura 50 fl., c) 5 (cinci) orgii lemne, numai pentru invetiátóre, seu in natura, séu in bani, dupa pretiulu magazinei dominiale din locu, d) pentru conferintiele anuale 10 fl., e) spesele scripturistice le supórta epitropi'a culturala, f) curatitulu si incalditulu salei de invetiamentu este a curatorelui scolaru, sub ingrijirea invetiátorei si-a epitropulu culturalu.

Aspirantele — care au se fie femei nēmaritate, devenindu alese, si maritându-se ca invetiátóre, postulu ocupatu se va considera ve vacantu — sunt avisate a-si suscerne petitiunile loru adresate comitetulu parochialu din Agris, protopresviterulu Giorgiu Popoviciu in Siria (Világos) pana in 10 Octomvre st. v. a. c. dovedindu ca sunt romàne de rel. gr. orient., ca au prestatu esamenulu de cualificatiune si cel'a din limba maghiara, si ca ce conduita au. Intre competente vor fi preferite cele cu classe.

Recurentele sunt poffáte a se presenta in fati'a loculu in atare dumineca séu serbatóre pana in diu'a alegerii.

Agrisiu, la 3. Septemvre 1889.

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu concernintele inspectoru.

—□—

Se publica concursu pentru urmatórele statiu invetiatorescu din inspectoratulu Pestesiusului (Cottulu Bihor) si anum:

Sacadatu cu salariu anualu de 300 fl. v., cuartiru liberu si stólele cantorale usuáte.

Pestesiu cu salariu anualu de 300 fl. v. a., cuartiru liberu cu gradina de legume, stólele cantorale usuáte si 1 stângenu de lemne.

Husaseu cu salariu anualu de 100 fl. v. a., folosirea aloru 9 jugere de pamentu, cuartiru liberu cu gradina de legume si stólele cantorale usuáte.

Recurentii au a produce testimoniulu despre absolvirea preparandiei, ér intru o dumineca ori serbatóre sè se presenteze in propus'a-si statiune spre a-si aretà desteritatea in cantare si tipiculu bisericescu pana la espirarea terminulu de 30 de zile dela prima publicare, subscrisului in Lugasiulu de sus posta ultima Eleds.

Pentru Comitetele parochiale:

Teodoru Filipu, m. p.

protopresviteru inspectoru scolaru.

—□—

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scóla de fete din **Fibisiu** se escrie concursu.

Sálariu anualu: 180 fl. 90 cr., 28 hectolitru grâu, 24 metri de lemne, din cari se va incaldi si scóla, pautialu pentru conferintie 6 fl., cuartiru frumosu si spatiosu cu gradina pentru legumi.

Recurentii sè se presenteze in vre-o dumineca séu serbatóre la santa bisericu se-si arete desteritatea in cantare si in tipicu, éra recoursele ajustate dupa recerintie, cu testimoniulu de cualificatiune invetiátoreasca si cu testimoniulu de limba maghiara se la substérna subscrisului inspectoru de scóle per Vinga in Seceani pana in **8. Octombre a. c.**

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu mine: **IOSIFU GRADINARIU**, m. p.
inspect. de scóle.